

**მიგრაციული ტენდენციების ანალიზი
საქართველოს შრომის ბაზრის ფორმირებისა და
ეკონომიკის განვითარების კონტექსტში.**

DOI:10.36962/ECS105/8-10/2023-18

დარეჯან ჩხუბაძე

სოციალურ მეცნიერებათა დოქტორი,
ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო
უნივერსიტეტის ასოცირებული პროფესორი
Email: darejan.chkhubadze@bsu.edu.ge

რეზიუმე

მიგრაციის ეფექტიანი მართვა ქვეყნის უსაფრთხოების და გრძელვადიანი სტაბილურობის უზრუნველყოფის ერთ-ერთი წინაპირობაა. იგი ასევე წარმოადგენს ევროკავშირთან დაახლოების მნიშვნელოვან ინსტრუმენტს და ხელს უწყობს ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკურ განვითარებაში მიგრაციის პოტენციალის გამოყენებას. სწორედ ამიტომ, მიგრაციის პოლიტიკის სწორად დაგეგმვა და მისი მართვის ეფექტიანობის მუდმივი გაუმჯობესება საქართველოს მთავრობის ერთ-ერთ პრიორიტეტია და მისი კვლევა კიდევ უფრო აქტუალურია თანამედროვე ეტაპზე.

კვლევის მიზანია მიგრაციული ტენდენციების ანალიზი საქართველოს შრომის ბაზრის ფორმირებისა და ეკონომიკის განვითარების კონტექსტში, ასევე სამომავლო პერსპექტივების განსაზღვრა.

კვლევის მიზნიდან გამომდინარე კვლევის ძირითადი ამოცანები და ჰიპოთეზები შეიძლება შემდეგნაირად ჩამოყალიბდეს:

1. მიგრაციის თანამედროვე ტენდენციების ანალიზი; 2. მიგრაციის გამომწვევი მიზეზების დახასიათება; 3. მიგრაციის გა-

ვლენის შეფასება საქართველოს შრომის ბაზრის ფორმირებასა და ეკონომიკის განვითარებაზე.

საკვანძო სიტყვები: მიგრაციის თანამედროვე ტენდენციები, მიგრაციის გამოწვევები, ექსპორტიორი-იმპორტიორი ქვეყნები, მიგრაციის ფაქტორები, მიგრაციის პოლიტიკა

შესავალი

21-ე საუკუნეში, ამ გლობალიზაციის ეპოქაში მიგრაცია სრულიად ბუნებრივი მოვლენა გახდა. შრომითი მიგრაცია დღევანდელი მსოფლიოს ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი პრობლემაა და გამონაკლისს არც საქართველო წარმოადგენს. ამ პრობლემამ თავი იჩინა დამოუკიდებლობის მოპოვებისთანავე და ქვეყანაში შექმნილი მძიმე სოციალური თუ პოლიტიკური ვითარების გამო, უფრო მეტად გამწვავდა და თავისი პოზიტიური თუ ნეგატიური გზებით გავლენას ახდენს ქვეყნების ეკონომიკაზე, ასევე შრომის ბაზრის ფორმირებაზე.

ბოლო პერიოდის განმავლობაში მთელ მსოფლიოში მიგრაცია მზარდი ტემპით მიმდინარეობს, რასაც ხელს უწყობს ტექნოლოგიების განვითარება, ტრანსპორტის ხელმისაწვდომობის ზრდა, მგზავრობის გაიაფება და ა.შ. მიგრაცია და მისი თანმდევი პროცესები უფრო მკაფიო კონტურს სძენს გადანაცვლების მიღების პროცესს, შრომის ბაზრის გამრავალფეროვნებას, სადაც გაჩნდა მოთხოვნა სხვადასხვა კვალიფიკაციისა და სქესის ადამიანებზე, სულ უფრო დიდია დისონანსი მსოფლიოს ქვეყნების განვითარების დონეებს შორის. **(Ratiani M, 2015)**

წლებთან ერთად საზღვრები ქვეყნებს შორის უფრო და უფრო უხილავი ხდება. ადამიანებს საშუალება ეძლევათ ისწავლონ და იმუშაონ მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყნებში. მიგრაციის თანამედროვე პერიოდის მრავალმხრივი პროცესი, განპირობებულია ეკონომიკის ძირითადი ძვრებით და ხელს უწყობს შრომის ბაზრის ხარისხობრივ ფორმირებას. დასაქმების ბაზარი, ისევე როგორც განათლების ბაზარი გლობალური გახდა და ადამიანებს აღარ უწევთ არჩევანის გაკეთება, იმოქმედონ მხოლოდ საკუთარ სამშობლოში არსებული შრომის ან განათლების

ბაზრის პირობების გათვალისწინებით. სამამულო განათლების სისტემას და დამსაქმებლებს კი უნევთ კონკურენცია გაუწიონ დანარჩენ მსოფლიოს, რათა მოიპოვონ საუკეთესო კადრები და მიაღწიონ მწარმოებლურობის უფრო მაღალ დონეს.

ერთი საკითხია დამსაქმებლების და დასაქმებულების ბენეფიტები და მეორეა რამდენად სასარგებლოა მიგრაცია (ექსპორტიორი/იმპორტიორი) ქვეყნის განვითარებისთვის, სადაც მიგრაციის გავლენის შედეგები სხვადასხვა პოზიციიდან განიხილება.

ადამიანური რესურსების მიგრაციის დადებითი და უარყოფითი ფაქტორების შეფასება და და გარკვევა ერთ-ერთი ყველაზე მწვავე პროცესია და სახელმწიფოს გამონევეად რჩება. მართალია, მიგრაციის დროს ინდივიდის სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობა მკვეთრად უმჯობესდება, ასევე ქვეყნის სავალუტო კურსის ცვლილებაც, ფულადი გზავნილების ხარჯზე, პოზიტიურია, მაგრამ აქცენტი შეფასებისას მუდმივად კეთდება ემიგრაციის უარყოფით მხარეზე. კერძოდ არაღელვალური დასაქმება, კრიმინალის ზრდა, მოსახლეობის რაოდენობის შემცირება, ტრეფიკინგი და აშ.

მთავრობამ უნდა დასახოს სწორი მიგრაციული პროცესების სტრატეგიები, რომლებიც დაარეგულირებენ და გააკონტროლებენ მიგრაციულ საკითხებს. მიგრანტების უფლებების დაცვა და მიგრაციული პროცესების მართვა ეს არის ყველა ქვეყნის უმთავრესი ამოცანა, რადგან თოთოეული მათგანის განხორციელება წარმოადგენს სახელმწიფოს უსაფრთხოებისა და სტაბილურობის მყარ გარანტს

ძირითადი ნაწილი

მიგრაციის პრობლემა საქართველოში დამოუკიდებლობის მოპოვების შემდეგ გაჩნდა და რაოდენ სამწუხაროც არ უნდა იყოს ინტენსივობა ქვეყნიდან გასული შრომითი რესურსებისა, თითქმის სტაბილურად მაღალ დონეზე შენარჩუნდა. თუ თავდაპირველად ემიგრანტები ძირითადად მეზობელ ქვეყნებში რუსეთში, თურქეთში, საბერძნეთში გადაადგილდებოდნენ,

ახლა ისინი თითქმის ყველა განვითარებული ქვეყნის შრომის ბაზარზე არიან.

ცხრილი 1. მიგრაციული სალდო 2016-2022 წ.წ.

წლები	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
იმიგრ. რიცხვი (კაცი)	90228	83239	88152	96864	89996	74008	179728
ემიგრ. რიცხვი (კაცი)	98288	85451	98935	105107	74264	99974	125269
მიგრაც. სალდო (კაცი)	-8060	-2212	-10783	-8243	15732	-25966	54459
მიგრაც. სალდო 1 000 კაცზე	-2,2	-0,8	-2,9	-2,2	4,2	-0,7	14,8

წყარო: საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური

საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის მონაცემებით წლების განმავლობაში იცვლება ემიგრაციული და იმიგრაციული ნაკადების მოცულობა და ინტენსივობა, მაგრამ მიგრაციული სალდო საქართველოსთვის ძირითადად უარყოფითია.

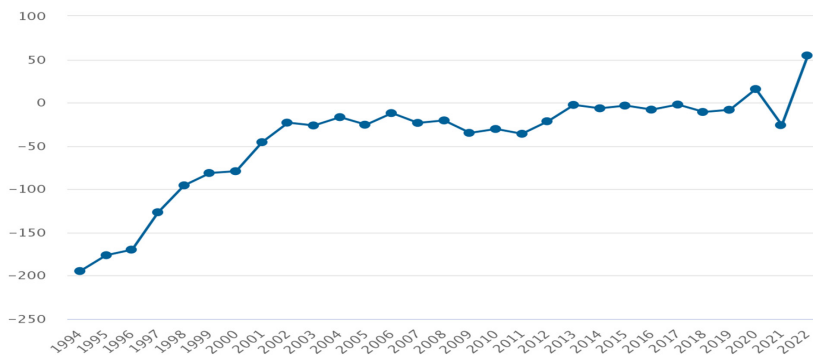
ცხრილი 1-ის ანალიზიდან ვხედავთ, რომ 2016 წლისათვის, 2016-2019 წ.წ. ემიგრანტების რაოდენობამ 98288 ადამიანი შეადგინა (საბაზისოდ იქნა აღებული), საბაზისო წელთან შედარებით 2017 წელს გვაქვს 13,4% კლება, 2018 წელს მატება 0,7%-ია, 2019 წელს ასევე მატებაა 6,9%, 2020 წელს შეინიშნება კლება 24,4%, ხოლო 2021 წელს მატება 1,7%-ია. კვლევის შედეგების მიხედვით ჩანს, რომ 2016 წელთან შედარებით ემიგრანტების

რაოდენობა იზრდება და ყველაზე მეტად გაზრდილია 2019 წელს, (107105) კაცი, ხოლო ყველაზე მეტად შემცირებულია 2020 წელს, - (74264) კაცი, რაც აიხსნება იმით, რომ პანდემიური კრიზისი განსაკუთრებით შეეხო მიგრაციულ შეზღუდვებს, რაც 2019-2021 წლების დინამიკაზე აისახა. თითქმის მსგავსი ტენდენციები შეინიშნება იმიგრაციის მიხედვით. უნდა ავლნიშნოთ, რომ ემიგრაციასთან ერთად, იმიგრაციის მაჩვენებელი 2016-2021 წ.წ. მცირდება და შეუქცევად პროცესს იღებს (იხ. ცხრ.1).

უფრო თვალსაჩინოებისთვის განვიხილოთ, მიგრაციის ინტენსივობის მაჩვენებელი დინამიკაში, კერძოდ მიგრაციული სალდო ყოველ ათას კაცზე 2016 წელს -2,2 -ს შეადგენს, 2017 წელს -0,8-ია, ხოლო შემდეგ იზრდება და 2020 წელს 4,2 -ს აღწევს. ყველაზე მაღალი ინტენსივობით 2022 წელი გამოირჩევა.

დიაგრამა 1

მიგრაციული სალდო, ათასი

წყარო: საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური

მართალია, ბოლო წლებში საქართველოს მიგრაციული სალდო შემცირდა, მაგრამ ეს შემცირება არ შეხება საქართველოს მოქალაქეების საზღვარგარეთ წასვლის ინტენსივობას.

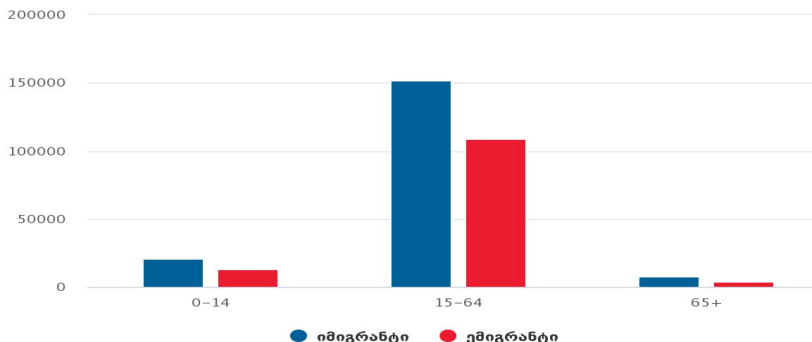
უფრო მეტიც, იზრდება ქვეყნიდან გასული საქართველოს მოქალაქეების რაოდენობა. მიგრაციული სალდო პერმანენტულად უარყოფითია (2000-2016) წ.წ. 30-დან 15 ათას კაცამდე მერყეობს. შემდგომ პერიოდშიც შენარჩუნებულია ეს პროცესი (იხ. დიაგრამა 1).

როგორც გრაფიკიდან ჩანს, სიტუაცია განსაკუთრებით დამძიმდა 2021 წელს, მიგრაციის სალდო არის -25966. სტატისტიკის ეროვნული სამსახურის ცნობით, 2021 წელს ემიგრანტების რიცხვი 2020 წელთან შედარებით 34,6%-ით გაიზარდა. კერძოდ, საქართველო გასულ წელს ოფიციალურად 99 974-მა ადამიანმა დატოვა. რაც შეეხება იმიგრანტებს, 2020 წელთან შედარებით 2021 წელს მათი რიცხვი 17,8%-ით შემცირდა. აღსანიშნავია ისიც, რომ არიან ადამიანები, რომლებიც საზღვარგარეთ უკანონოდ იმყოფებიან და შესაბამისად ოფიციალურ მონაცემებში ასეთი ემიგრანტების რიცხვი აღნიშნული არ არის. რაც შეეხება მიგრაციის სალდოს, წლების განმავლობაში უარყოფითი იყო, ანუ საქართველოდან გასული ადამიანების რაოდენობა აღემატებოდა შემოსულთა რიცხვს, თუმცა ეს მონაცემები შეიცვალა 2020 წელს, იმიგრანტების რაოდენობამ გადააჭარბა ემიგრანტთა რაოდენობას და მიგრაციის სალდომ დადებითი მნიშვნელობა მიიღო (15732 ადამიანი).

21-ე საუკუნის უდიდესმა უბედურებამ რუსეთ-უკრაინის ომმა საქართველოში გაზარდა მიგრანტების რიცხვი, (იხ. დიაგრამა 2). რაც ცალსახად ზრდის მოსახლეობის რაოდენობას ქვეყანაში, მაგრამ ეს ყველაფერი არ ხდება გამრავლებით, ეს ხდება მიგრანტების რაოდენობის ზრდის ხარჯზე, რასაც თავის მხრივ აქვს დადებითი და უარყოფითი მხარეები, დადებითი არის ის, რომ იზრდება შრომის ბაზარი და შეგვიძლია ერთმანეთს მივანდოლოთ, ფართო არჩევანი შრომისა და ასევე ჩვენს მიერ წარმოებულ საქონელზე გავზარდოთ მოთხოვნა, მაგრამ არსებობს მეორე ნეგატიური მხარე, რომ შესაძლოა ეს ყველაფერი მოასწავებდეს დაპირისპირებებს ეთნიკური ჯგუფის მიხედვით.

დიაგრამა 2.

იმიგრანტებისა და ემიგრანტების განაწილება ასაკის მიხედვით, 2022 წელი

წყარო: საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური

მოცემული დიაგრამა 2 განიხილება ორი რაკურსით: 1- კარგად გვიჩვენებს, რომ 2022 წელს საქართველოში შემოსულთა რაოდენობა აღემატება საქართველოდან გასულთა რაოდენობას, რაზედაც ზემოთ გვქონდა საუბარი; 2. - იმიგრანტებისა და ემიგრანტების განაწილებას ასაკის მიხედვით, სადაც ჩანს, რომ საქართველოდან წასულ უმრავლესობას შრომისუნარიანი აქტიური მოქალაქეების რიცხვი შეადგენს. ყველაზე მეტი იმიგრანტი 15-64 წლამდე ასაკის მოქალაქეები არიან. საქართველოდან მიგრირებულთა შორის უმეტესობა ქალებია, რომელთა ასაკი 20 დან 30 წლამდეა, (ფერტილურობის ასაკი) და ასაკობრივი სტრუქტურის ცვლილება, ცხადია ასევე იმოქმედებს დემოგრაფიულ მაჩვენებლებზე, კერძოდ ამცირებს შობადობის რიცხვს. (იხ ცხრილი 2).

ასევე საინტერესოა ემიგრანტებისა და იმიგრანტების განაწილება მოქალაქეობის მიხედვით. (იხ. დიაგრამა 3). 2022 წელს ემიგრაციის მხრივ პირველ ადგილზე საქართველოა, უცხო ქვეყნებიდან კი - რუსეთის ფედერაცია იკავებს, იმიგრაციის მხრივ კი - საპირისპირო მაჩვენებელს აქვს ადგილი, ხოლო რაც შეე-

**ცხრილი 2. მოსახლეობის, მიგრაციის და დემოგრაფიის
მაჩვენებლები დინამიაში**

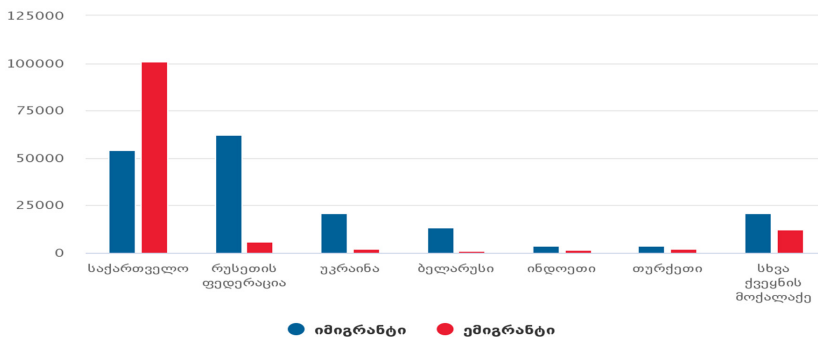
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
მოსახლეობის რიცხოვნობა 1 იანვრის მდგომარეობით, ათასი კაცი. (2023წ - 3736,4)	3 721.9	3 728.6	3 726.4	3 729.6	3 723.5	3 716.9	3 728.6	3 688.6
ცოცხლად დაბადებულთა რიცხოვნობა, კაცი	59 249	56 569	53 293	51 138	48 296	46 520	45 946	42 319
გარდაცვლილთა რიცხოვნობა, კაცი	49 121	50 771	47 822	46 524	46 659	50 537	59 906	49 118
ქორწინებათა რაოდენობა, ერთეული	29 157	25 101	23 684	23 202	23 285	16 359	23 155	26 048
განქორწინებათა რაოდენობა, ერთეული	9 112	9 539	10 222	10 288	11 205	7 643	10 654	14 098
იმიგრანტთა რიცხოვნობა, კაცი	92 557	90 228	83 239	88 152	96 864	89 996	74 008	179 728
ემიგრანტთა რიცხოვნობა, კაცი	95 965	98 288	85 451	98 935	105 107	74 264	99 974	125 269

წყარო: ცხრილი შედგენილია საქსტატის მონაცემების მიხედვით

ხება შემდგომ პერიოდს, რუსეთ-უკრაინის ომმა - ეს განაწილება რადიკალურად შეცვალა.

დიაგრამა 3

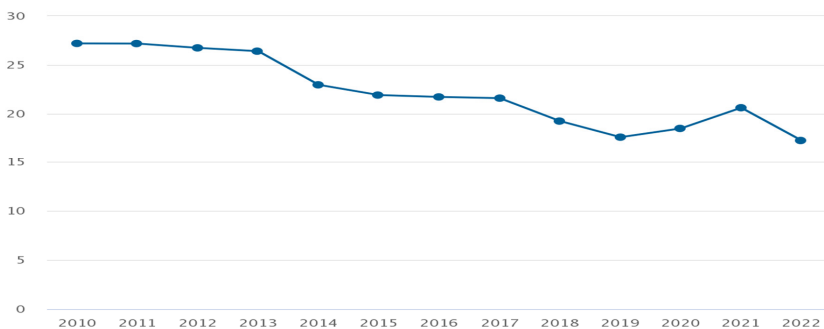
იმიგრანტების და ემიგრანტების განაწილება მოქალაქეობის მიხედვით, 2022 წელი

წყარო: საქართველოს სტატისტიკის სახელმწიფო დეპარტამენტის მონაცემები

დიაგრამა 4

უმუშევრობის დონე საქართველოში, %

წყარო: საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური

სამუშაო ძალის მიგრაციის ძირითად მიზეზად, როგორც ზემოთ აღინიშნა, უმუშევრობა სახელდება. უმუშევრობის დონე ყველაზე მაღალი იყო 2010 წელს, 2014-2021 წლებში უმუშევრობის დონე კლებადი ტენდენციით ხასიათდებოდა, 2020 წელს 2019 წელთან შედარებით, აღნიშნული მაჩვენებელი 0,9

%-ით გაიზარდა და განაგრძო ზრდა **2021 წელსაც, (კოვიდის პერიოდი). შემდეგ კვლავ თანდათან შემცირდა და ყველაზე დაბალი 2022 წელს დაფიქსირდა, (იხ დიაგრამა 4) უმუშევრობის ასეთი დონე და მასშტაბები განპირობებულია საქართველოს ეკონომიკური თავისებურებებითა და შრომის ბაზარზე არსებული მდგომარეობიდან. დასაქმებულთა 2/3 თვითდასაქმებულია, უმრავლესობა გამოსავალს სხვადასხვა მიმართულებებში ხედავს, ნაწილი კი-ბიზნესის წამოწყებაში მოიაზრებს თავს, ხოლო ნაწილისთვის კი ძირითად მიზნად ქვეყნიდან გასვლა და ბედის ძიებაა, რომელიც ხშირად დიდ რისკებთანაა დაკავშირებული.**

უნდა აღინიშნოს, რომ მიგრაციის ზრდასთან ერთად, მცირდება ქვეყნის მოსახლეობა. მიუხედავად იმისა, რომ დაბადებულთა რიცხვი აღემატება გარდაცვლილთა რიცხვს (ე.ი. ბუნებრივი მატება დადებითია), ეს სწორედ მიგრაციის დამსახურებაა. ეს ტენდენცია ძირითადად 2016 წლიდან შეიმჩნევა. ამ დროიდან საქართველოს მოსახლეობა მცირდება. მცირე ქვეყნისთვის ეს ძალიან დიდი პრობლემაა, რადგან შესაძლებელია წარმოიქმნას ერის დაბერების და ეკონომიკურად აქტიური მოსახლეობის შემცირების სერიოზული საფრთხე.

საქსტატის ცნობითვე, 2022 წელს, საქართველოს მოსახლეობის რიცხოვნობამ 3 688 600 კაცი შეადგინა, რაც წინა წლის შესაბამისი პერიოდის მაჩვენებელთან შედარებით 1.1%-ით ნაკლებია. 2021 წელს აღირიცხა უარყოფითი ბუნებრივი მატება და უარყოფითი მიგრაციული სალდო (25 966 ადამიანი მეტი ნავიდა ქვეყნიდან, ვიდრე დაბრუნდა). 2022 წელს კი მნიშვნელოვნად არის გაზრდილი იმიგრანტების რაოდენობა. გაიზარდა 142,9 %-ით და შეადგინა 179778 კაცი. გაზრდილია 25,3 %-ით ემიგრანტების რიცხვიც და 125 269 კაცს შეადგენს, (იხ.ცხრ. 2) აქედან გამომდინარე, ვაკეთებთ დასკვნას: საქართველოს მოსახლეობა იმატებს დიდწილად იმიგრანტების ხარჯზე, „იმიგრანტების უმრავლესობა რუსეთის მოქალაქე იყო“- ვკითხულობთ საქსტატის ვებ. გვერდზე. (National Service Statistical of Georgia, 2023).

**ცხრილი 3. ფულადი გზავნილები საქართველოში
წლების მიხედვით.**

წელი	2018	2019	2020	2021	2022
ფულადი გზავნილების მოცულობა (მლნ. აშშ დოლარი)	1 579	1 733	1 845	2 349	3 837

წყარო: ცხრილი შედგენილია საქსტატის მონაცემების მიხედვით

რაც შეეხება ფულადი გზავნილების კავშირს მიგრაციასთან ასეთ სურათს იძლევა: ცხრილი 3-დან ჩანს, რომ ფულადი გზავნილების რაოდენობა ყოველწლიურად იზრდება. მოცემულ მონაცემების მიხედვით ბოლო 5 წლის მანძილზე საქართველომ ყოველწლიურად საშუალოდ, ფულადი გზავნილების სახით, მიიღო 2.2686 მლრდ აშშ დოლარი. საშუალოზე დაბალი მონაცემები აღინიშნებოდა 2018-2020 წლებში, (პანდემიის პერიოდი), ხოლო შემდგომ პერიოდში ის საგრძნობლად გაიზარდა, 2021 წელს ქვეყანაში მისმა რაოდენობამ შეადგინა 2,34 მილიარდი, რაც ისტორიულად რეკორდულ მაჩვენებელს წარმოადგენს და წინა წლის მაჩვენებელს 24%-ით აღემატება. რისი ძირითადი მიზეზიც რუსეთის ფედერაციიდან რეკორდულად დიდი რაოდენობის თანხის შემოდინებაა (იხ. ცხრ 3).

მიგრაციაზე საუბრისას მნიშვნელოვანია განვიხილოთ, თუ რა მიზეზით ტოვებს ქვეყანას მოსახლეობა, როგორია მისი სტრუქტურა და საბოლოოდ ბრუნდებიან თუ არა ისინი ქვეყანაში. სხვადასხვა კვლევების თანახმად (Sulaberidze A, 2018) ძირითად მიზეზს წარმოადგენდა სამუშაო ადგილების სიმცირე, ემიგრანტთა უმეტესობაც ქვეყნის დატოვების მიზეზად უმუშევრობას ასახელებს, რაც მეტად მწვავე იყო რეცესიის პერიოდში, რომლის გადასალახავადაც ქვეყანამ დიდი გზა განვლო; მეორე ადგილზეა მცირე ანაზღაურება, მათი თქმით არსებული განაკვეთები აკმაყოფილებს მხოლოდ მინიმალურ დონეს და

ზოგჯერ საკმარისიც კი არ არის და ემიგრანტები შესაბამისად ცხოვრების დონის ამაღლებისთვის მიდიან სამუშაოდ; მესამე ძირითადი მიზეზი გახლავთ წასვლა სასწავლად. შესაძლოა გვეგონოს, რომ ეს შრომით მიგრაციასთან კავშირში არაა, თუმცა ეს ასე არ არის. სასწავლად წასულთა უმეტესობა, უმაღლეს განათლებას იღებს სხვადასხვა ქვეყანაში და უკან აღარ ბრუნდება, შესაბამისად მუშაობას იქვე იწყებს და ამით ამცირებს მშობლიური ქვეყნის სამუშაო ძალას.

საქსტატის მონაცემებით ემიგრანტთა უდიდესი ნაწილი 18-60 წლისაა. თუმცა საგრძნობლად გაიზარდა ახალგაზრდათა წილი, რომლებიც არა მხოლოდ სასწავლად, არამედ სამუშაოს საძიებლად მიდიან საზღვარგარეთ. აღსანიშნავია, რომ ხელისუფლების ცვლილებისა და სხვადასხვა რეფორმების გატარების შემდეგ 2000-იან წლებში ემიგრანტთა უმეტესი ნაწილი დაბრუნდა, თუმცა რამდენიმე წლის გატარების შემდეგ ისინი უკან ბრუნდებოდნენ, რადგან მათივე თქმით ცხოვრების პირობები გარდაუვალს ხდის წასვლას უცხოეთში, ასევე იქ ადვილია სამუშაოს პოვნა და ასეც რომ არ იყოს, მაღალი ხელფასი სტიმულს იძლევა განმეორებადი მიგრაციისთვის. გაეროს მონაცემებით, თუ გაგრძელდა მსგავსი ტემდენცია, 2000-2050 წლებში საქართველოს მოსახლეობა დაახლოებით 2 მილიონით შემცირდება. (The Kviris Palitra magazine, 2017).

საქართველოსთვის სავალალოა, როდესაც მას მაღალი უნარიანი მოქალაქეები ტოვებენ და ემიგრირდებიან სხვა ქვეყნებში. გარდა მაღალუნარიანი მოსახლეობის მიგრაციისა, მნიშვნელოვანია ასევე სტუდენტების მიგრაციაც, რომლებიც სწორედ უნარების ასამაღლებლად ტოვებენ ქვეყანას. ერთი მხრივ, ისეთი ქვეყნისთვის, როგორიცაა საქართველო, ეს დადებითი მოვლენაა, რადგანაც მის მოქალაქეებს საშუალება ეძლევათ ეზიარონ განვითარებული ქვეყნების ტექნოლოგიას, მიიღონ ცოდნა, რის დანერგვას და გაზიარებასაც საკუთარ ქვეყანაში შეძლებენ. თუმცა სამწუხაროდ არის ისეთი შემთხვევები, როცა საზღვარგარეთ კურსდამთავრებული სტუდენტი აღარ ბრუნდება საქართველოში განვითარებული,

უფრო პერსპექტიული ქვეყნებიდან, რისი მიზეზიც კვლავაც უნარების ფასთა სხვაობა და ამ უნარების გამოყენების შესაძლებლობაა.

აღნიშნულის, ნაწილობრივ მაინც თავიდან ასაცილებლად, ჩამოყალიბდა ინიციატივა, რომლის თანახმადაც სახელმწიფო უზრუნველყოფს სტუდენტების საზღვარგარეთ გაგზავნას, მხოლოდ იმ პირობით, რომ ისინი უკან დაბრუნდებიან. სახელმწიფო კი თავის მხრივ ვალდებული იქნება მათ შესთავაზოს ოპტიმალური სამუშაო ადგილი. თუმცაღა, დღესდღეობით სტუდენტთა დიდ ნაწილს მასპინძელი ქვეყნები ან უნივერსიტეტები აფინანსებენ და არა სახელმწიფო.

რაოდენ სამწუხაროც არ უნდა იყოს, ემიგრანტთა დიდი ნაწილი სამუშაოდ არაღლეგალურად მიდის, რომელიც ხშირად ცუდად მოქმედებს შრომით რესურსზე, ვინაიდან ისინი მუშაობენ გაუსაძლის პირობებში სწორედ იმიტომ, რომ არ აქვთ ქვეყანაში მუშაობის ნებართვა. არის შემთხვევებიც, რომ სამშობლოში წლების განმავლობაში არ ბრუნდებიან, ზოგჯერ კი საერთოდაც გადადიან სხვა ქვეყანაში საცხოვრებლად. ეს ყველაფერი შობადობის შემცირებასთან ერთად ამცირებს ქვეყნის მოსახლეობას, ზრდის ერის დაბერების საშიშროებას და ქვეყნის სამუშაო ძალას აცლის შრომისუნარიან მოსახლეობას.

1989 წლის აღწერით, საქართველოს მოსახლეობა 5 მლნ 401 ათასი კაცი იყო, 2014 წლის აღწერის შედეგებით კი იგი 3 მლნ 730 ათასამდე შემცირდა. ანუ 1989-2014 წლებში მოსახლეობის პირდაპირმა კლებამ 1 მლნ 687 ათასი კაცი შეადგინა (**National Service Statistical of Georgia**), რაც ფაქტობრივად ემიგრაციის ხარჯზე საქართველოს მოსახლეობის კლების მაჩვენებელია. რა თქმა უნდა, ემიგრანტებიდან ყველა არ არის შრომითი ემიგრანტი და მათ შორის არიან ისეთებიც, რომლებიც სხვა ქვეყნებში მუდმივად საცხოვრებლად ან სასწავლებლად წავიდნენ, მაგრამ ექსპერტული შეფასებით, ემიგრანტთა სულ ცოტა 60% საქართველოდან შრომითი ემიგრანტია.

და ბოლოს, რთულია მიგრაციის ერთ კონტექსტში გააზრება, ვინაიდან იგი ყველა სფეროს მოიცავს, მრავალშრიანი, იგი გა-

ნიხილება საერთაშორისო ფენომენად და მისი კვლევაც ამოუწურვადია.

საქართველოს ჩართულობა, გლობალურ მიგრაციულ პროცესებში, ბოლო წლებში საგრძნობლად იზრდება, ნელ-ნელა წინა პლანზე იწევს ქვეყნის უსაფრთხოების უზრუნველყოფა, რაც ევროკავშირთან დაახლოების მნიშვნელოვან მექანიზმს წარმოადგენს, ხელი ეწყობა მიგრაციის ფაქტორის გამოყენებით ქვეყნის განვითარებას, ამიტომ ლოგიკურია, რომ საქართველო დიდ ყურადღებას უთმობს მიგრაციის პოლიტიკის განვითარებას, ევროპულ სტანდარტებთან დაახლოების და მიგრაციის გაუმჯობესების მიზნით.

უდაო ფაქტია, რომ მოსახლეობის მასობრივი გადაადგილება სახელმწიფოებს შორის საგრძნობლად ცვლის როგორც განსახლების საერთო სურათს, ასევე ქვეყნების მოსახლეობის სოციალურ, დემოგრაფიულ, რასობრივ-ეთნიკურ სტრუქტურას, აფორმირებს შრომის ბაზარს და გავლენას ახდენს ქვეყნის ეკონომიკურ განვითარებაზე.

ყველაზე ხშირად მიგრაციული პროცესები ხორციელდება ნებაყოფლობით, თუმცა შიგა და გარე მიზეზები შეიძლება იქცენ გარკვეულ კატალიზატორებად (უმუშევრობა, მატერიალური მდგომარეობის გაუმჯობესების სურვილი, განათლების მიღება და ა.შ. (Sulaberidze A, 2018). გვ . 58.

არსებობს მრავალი მიზეზი, რომელიც უბიძგებს მოსახლეობას ნაკლებად განვითარებული ქვეყნებიდან განვითარებული ქვეყნებისკენ. ძნელია გაკეთდეს იმ ფაქტორების სრული ჩამონათვალი, რომელიც ზრდის ამ მიგრირებად ნაკადებს. მათგან გამოვყოფთ ძირითადებს: უმუშევრობა, არასრული დასაქმება, მცირე შემოსავალი; ცუდი საცხოვრებელი პირობები და ა.შ.

დღევანდელ, თანამედროვე მიგრაციულ ტენდენციებს საქართველოდან დროებითი შრომითი მიგრაცია განსაზღვრავს. დღეს ქვეყანაში, ყველა ოჯახში თუ არა, ყოველ მეორე-მესამე ოჯახში ერთი ან ოჯახის რამოდენიმე წევრი საზღვარგარეთ არის სამუშაოდ წასული. შრომითი მიგრაცია „გადარჩენის სტრატეგიად“ იქცა, მითუმეტეს თუ ბოლო 2 წლის პანდემიურ

ფონს გავითვალისწინებთ. მიგრაციამ რიგი პრობლემები გამოიწვია, როგორც მიმღებ ისე გამცემ ქვეყნებში. მიგრანტები გავლენას ახდენენ იმ ქვეყნებზე რომლიდანაც მიდიან, რაც შემდეგნაირად ვლინდება: 1. სქესობრივი სტრუქტურის დარღვევა; 2. ასაკოვანი მოსახლეობის ზრდა საერთო რაოდენობაში; 3. სამუშაო ასაკის მოსახლეობის გადინება და სხვა.

განვითარებულ ქვეყნებში, სადაც მოსახლეობისა და მუშახელის ნაკლებობაა, მიგრანტების რაოდენობის ზრდა ხელსაყრელია და შესაძლოა დიდი შვებაც არის, რადგან განვითარებულ ქვეყნებში მცხოვრებ მოხუცთა იმედებსაც, სწორედ მიგრანტები ასაზრდოებენ სოციალური დაცვის უზრუნველყოფის მხრივ. მომგებიანიც კი არის, რადგან ისინი ღებულობენ იაფ მუშახელს და ქმნიან დამატებით დოვლათს, რაც უადვილებთ ქვეყნებს ეკონომიკური ზრდის მიღწევას.

წარმოშობის ქვეყანაში შემცირებულია დემოგრაფიული წნევა რესურსებზე და მცირდება უმუშევრობა, გარდა ამისა, ითვალისწინებს მოსახლეობის გადატვირთვას, ასევე მოსახლეობის და ქვეყნის განვითარებასა და პროდუქტიულობას, ამასთან კულტურის განმრავალფეროვნებას.

ამ ფაქტორების გავლენა ქვეყნისათვის მედალიონის ორი მხარესავითაა: აქვს როგორც დადებითი, ასევე ნეგატიური შედეგები. რატომ არის ერთი ქვეყნისთვის კარგი და სასარგებლო მიიღოს უცხო ქვეყნის მოქალაქე, როდესაც სხვა ქვეყანამ უარი თქვა მიგრანტთა მიღებაზე? პასუხი მარტივია: მათ (მიგრანტებს) გამოიყენებენ ეკონომიკური სარგებლის მისაღებად. შესაძლოა დაისვას კითხვა: მიგრაცია კარგია ან(და ცუდია)? პასუხი აქაც მარტივად შესაძლოა გაეცეს ამ კითხვას: იმ ქვეყნისთვის, რომელიც განიცდის მუშახელის ნაკლებობას და შესაბამისად შეუძლია მიიღოს სხვა ქვეყნის მოქალაქე თავისი ეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით კარგია, ხოლო იმ ქვეყნისთვის, რომლის ეკონომიკური მდგომარეობა არც ისე სახარბიელოა, შესაძლოა ძლიერი დაპირისპირების მიზეზი გახდეს მიგრანტების მიღება, რადგანაც, რეალურად თავისი მოსახლეობის უზრუნველყოფაც კი არ შეუძლია სახელ-

მნიშვნოს, რომ სხვა ქვეყნის მოქალაქეზე იფიქროს და იზრუნოს.

მიგრაციის პოზიტიური მხარეებიდან აღსანიშნავია ის, რომ უმუშევრობა მცირდება და ადამიანები უკეთეს სამუშაო ადგილებს იძენენ, მიგრაცია ხელს უწყობს ადამიანების ცხოვრების ხარისხის გაუმჯობესებას, უკეთეს შესაძლებლობებს იღებენ უმაღლესი განათლების მისაღებად. მიგრანტთა დასაქმების შემთხვევაში ერთის მხრივ მოგებული რჩება, როგორც თვითონ ინდივიდი, მისი ოჯახი, მეორეს მხრივ სახელმწიფო და მსოფლიო საზოგადოება. ეს მოგება გამოიხატება ემიგრანტის გზავნილებით. ვალუტის სახით იღებენ საკმაოდ მნიშვნელოვან შემოსავალს სახელმწიფოები და მიუხედავად იმისა, რომ ეკონომიკა მასზე ზედმეტად დამოკიდებული არ არის, მაინც გზავნილები მნიშვნელოვან როლს თამაშობს სიღარიბის დაძლევისა და ეკონომიკურ სტაბილურობაში.

ნათელია, რომ ემიგრაციას მართლაც უამრავი პოზიტიური შედეგი მოაქვს, „მიგრაცია ყოველთვის ადამიანთა პროგრესის და დინამიკის ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი მამოძრავებელი ძალაა.“ - (Ian Goldin, Oxford Martin School, 2022), როგორც ეს პროფესორი იან გოლდინის სიტყვებიდან ჩანს, თუმცა ეს არ გვაძლევს იმის საშუალებას, რომ უგულებელვყოთ ის ზიანი, რომელიც შეიძლება ემიგრაციას თან ახლდეს:

პირველი და მთავარი-იგი კიდევ უფრო აუარესებს ჩვენი ქვეყნის დემოგრაფიულ მდგომარეობას, ქვეყნის შრომის ბაზარს აკლდება მაღალკვალიფიციური სამუშაო ძალა (ქვეყანა კარგავს ყველაზე ენთუზიასტ და უნარიან ახალგაზრდობას), ადგილი აქვს „ტვინების გადინებას“ და ა.შ. (migratsia-sakartveloshi/shromiti-migratsia)

და ბოლოს, ძნელია გავაკეთოთ იმ ფაქტორების სრული ჩამონათვალი, რომელიც ზრდის, ან ამცირებს ამ მიგრირებად ნაკადებს. ასევე ძნელია მისი გავლენის ყველა მხარის განხილვა. რაც შეიძლება თამამად ითქვას, არის ის, რომ მიგრაცია განიხილება, როგორც საერთაშორისო მრავალშრიანი გლობალური მოვლენა, რომელსაც ვერცერთი სახელმწიფო ვერ უვლის გვერდს და რომელიც ყველა ქვეყანას, მათ შორის საქართველო-

საც სამი ძრითადი გამოწვევის წინაშე აყენებს: I. უკანონო მიგრაციის შემცირება და მიგრანტთა ცნობიერების ამაღლება; II. საზღვარს გარეთ მყოფი მიგრანტების უფლებების დაცვა; III. მიგრაციული ნაკადების უკეთესი აღრიცხვა და არსებულის დახვეწა;

ბოლო წლებში თანამედროვე მიგრაციის მულტიდისციპლინური ხასიათიდან გამომდინარე განსაკუთრებით გახშირდა საერთაშორისო და ეროვნულ, ევროკავშირის წევრთა ინტერესი მიგრაციული პროცესების შესახებ, ამ მხრივ დიდი როლი შეასრულა (CMPD)-ს პროექტებმა, ასევე (2016-2021) 5 წლის სავიზო რეჟიმის ლიბერალიზაციის სამოქმედო (VLAP) გეგმამ, რომელმაც ძირფესვიანად შეცვალა მიგრაციის მართვის სისტემა, მართალია 2021 წელს დასრულდა, მაგრამ დღეს ძველ და ახალ პარტნიორებთან თანამშრომლობით სახელმწიფო მიზნად ისახავს VLAP-ით განსაზღვრული დინამიკის შენარჩუნებას, ასევე მუდმივმოქმედი მექანიზმების დახვეწას მიგრაციასა და განვითარებას შორის მჭიდრო კავშირის დასამყარებლად. (https://migration.commission.ge/files/ge-eu_m_coop_web_g.pdf)

დასკვნა

- მიუხედავად საქართველოს მთავრობის მნიშვნელოვანი ჩარევისა, საქართველოს მოსახლეობა კვლავ სოციალური, ეკონომიკური და ინფრასტრუქტურული პრობლემის წინაშე დგას. საქართველოს განვითარების სტრატეგიის ხედვაა შექმნას ისეთი გარემო, რომელიც უზრუნველყოფს მდგრად ეკონომიკურ განვითარებას და მიგრაციული პროცესების შეჩერებას.

- საერთაშორისო სამართლის თანახმად, მიგრანტებს აქვთ თავიანთი კაცობრიობის უფლებები. ადამიანის უფლებათა საერთაშორისო დოკუმენტები და ხელშეკრულებები, როგორიცაა დეკლარაციები, ზოგადი მოქმედებაა და შესაბამისად, მიგრანტებზე ვრცელდება. ასევე არსებობს მთელი რიგი საერთაშორისო დოკუმენტები, რომლებიც მიზნად ისახავს იმიგრანტების დაცვას. ამას გარდა, ბოლო დროს ყურადღება გამახვილდა სახელმწიფოთა მიერ ადამიანის უფლებათა საერთაშორისო სამა-

როლის შესაბამისად, გარდაცვლილ და უგზოუკვლოდ დაკარგული მიგრანტების ვალდებულებებზე.

- 2020 წელს საქართველოში შეიქმნა დასაქმების ხელშეწყობის სახელმწიფო სააგენტო, რომლის მიზანია, მხარი დაუჭიროს ადგილობრივ შრომის ბაზარზე სამუშაო ძალის დასაქმებას, ასევე საზღვარგარეთ საქართველოს მოქალაქეთა დროებით ლეგალურ დასაქმებას.

- ევროკავშირის მიდგომის თანახმად, საქართველომ უნდა განსაზღვროს ადგილობრივი პრიორიტეტები და სტრატეგიები, რომელთა მიმართულებითაც უნდა განხორციელდეს ინვესტიციები, რომელმაც ხელი უნდა შეუწყოს და შეავსოს დაგეგმვის ამჟამინდელი ჩარჩოები, როგორც რეგიონულ, ასევე მუნიციპალურ დონეზე. მიგრაციის პრევენციის ძირითადი მიმართულებიდან შეიძლება გამოვყოთ:

ა) ტურისტული ინფრასტრუქტურის განვითარება: ეს შექმნის დასაქმებას, გაზრდის სავალუტო შემოდინებას, მოსახლეობის შემოსავლის გაზრდას, გადასახადების გამომუშავებას; საერთო ჯამში, ეს იქნება ქვეყნის ეკონომიკური ზრდის სტიმულირება, რომლის სტრატეგიის მიზანია შექმნას ეფექტური საგანმანათლებლო ქსელი, რომელიც უზრუნველყოფს მოსახლეობის ადაპტირებას თანამედროვე შრომის ბაზართან.

ბ) სოფლის მეურნეობის განვითარება: სოფლის მოსახლეობის ნაწილი მიგრირებს ურბანულ ცენტრებში - ძირითადად ქალაქებში. ამასთან, შიდა მიგრანტების უმეტესობა დედაქალაქში გადადის. მის განვითარებას შეუძლია შეასრულოს დიდი როლი სოფლის საარსებო წყაროს გაუმჯობესებაში და სოფელსა და ქალაქს შორის ეკონომიკური დისბალანსის შემცირებაში. საქართველოს სოფლის მეურნეობის პოტენციალის სრული გამოყენება სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანია სხვადასხვა პრობლემების აღმოსაფხვრელად, ქმნის დამატებით გამოწვევებს გლობალური მოსახლეობისთვის საკმარისი და ხარისხიანი საკვების მიწოდებაში. (Chkhubadze d,2022)

- გასათვალისწინებელია რიგი საკითხები: საშუალო თვიური შემოსავალი ერთ სულ მოსახლეზე, ისევე როგორც საშუალო

თვიური შემოსავალი ერთ შინამეურნეობაზე, ამ განსაკუთრებული დისბალანსის აღმოსაფხვრელად მნიშვნელოვანია, რომ საქართველომ შეიმუშაოს მცირე და საშუალო საწარმოების განვითარების მნიშვნელოვანი ბარიერების მართვა.

- საქართველოს დემოგრაფიული მდგომარეობა, საკმაოდ მძიმეა. ამიტომაც ერთ-ერთი პრიორიტეტი საზღვარგარეთ მყოფი საქართველოს მოქალაქეების დაბრუნების წახალისება და დაბრუნებული მიგრანტების ხელშეწყობაა. საჭიროა მათ მიერ მიღებული ცოდნის რეალიზება ახალ ბიზნეს იდეებში.

- საქართველო იბრძვის დაძაბულ ტერიტორიულ, ეკონომიკურ და სოციალურ პრობლემებთან, მაგრამ ამავე დროს მას აქვს განვითარების მნიშვნელოვანი აუთენსიკური პოტენციალი. ამ პოტენციალის გამოყენებისთვის საჭიროა სტაბილური საერთო პოლიტიკური ვითარება, რაც მოიცავს გლობალიზაციის მიერ შემოთავაზებულ შესაძლებლობებს, როგორიცაა გაზრდილი ვაჭრობა და ინვესტიციები, ქართული პროდუქციის ექსპორტი, პოლიტიკური და სოციალურ-ეკონომიკური ზრდის პროცესის სრული გამოყენება, ურთიერთობები ევროკავშირთან, ბაზრების გახსნა, კანონმდებლობის ჰარმონიზაცია და აშ.

- სტრუქტურული ცვლილებებისა და კონკურენტუნარიანობის პოლიტიკა უნდა გაერთიანდეს ძლიერ მამოძრავებელ ძალასთან. სოციალური და რეგიონური ჩართულობა - მხოლოდ ასეთი ინკლუზიური განვითარებით შეიძლება მთელი ქვეყნის ეკონომიკური მაჩვენებლების გაუმჯობესება და მისი მოქალაქეების კეთილდღეობა.

- ამასთან გასათვალისწინებელია ის, რომ რთულია მიგრაციის ერთ კონტექსტში გააზრება, ვინაიდან იგი ყველა სფეროს მოიცავს, მრავალასპექტიანია, მოიცავს უამრავ ურთიერთდაკავშირებულ მდგენელებს, ამიტომ მიგრაციის შესახებ გადამწყვეტილების მიღება და მისი რეალიზაცია უნდა მოხდეს ამ მდგენელების: პოლიტიკური, სოციალური, ეკონომიკური, დემოგრაფიული და კულტურული ასპექტების გათვალისწინებით.

ბამოყენებული ლიტერატურა:

[1]. აბრამიშვილი თ. (2022). „ ფულადი გზავნილები საქართველოში”.

<http://geoeconomics.ge/?p=13955>

[2]. დუშაშვილი თ. (2015). „მიგრაცია-ქვეყნის მასტიმულირებელი თუ შემაფერხებელი ფაქტორი?”. <https://forbes.ge/blog/104/migracia,---qveynis-ganviTarebis-mastimulirebeli-Tu-Semaferxebeli-faqtori%3F?fbclid=IwAR1FvoEuHKZVmZk7X86BFgPHcDMHyhPuaEo51QGb2J2MxkWyGZXjzM2dWM>

[3]. goldin I. (2022). Radical Change Vs Incremental Change: Which is better?.

<https://changemanagementinsight.com/radical-change-vs-incremental-change-which-is-better/>

[4]. ვიკიპედია,, თავისუფალი ენციკლოპედია (2023) „მიგრაცია”.

https://ka.wikipedia.org/wiki/%E1%83%9B%E1%83%98%E1%83%92%E1%83%A0%E1%83%90%E1%83%AA%E1%83%98%E1%83%90?fbclid=IwAR2wKfbVw8Me8APTliJT_gdKbX8EhdRlvZg4z-E10AhCKqFr7HrbuN6uPw

[5]. თოფჩიშვილი რ. (2015) „ხალხთა მიგრაციები”.

https://dspace.nplg.gov.ge/bitstream/1234/355773/1/Xalxta_Migraciebi.pdf?fbclid=IwAR0uwQNKbpMdW3dTm64pJeDiZhuoqAAjd373l5IGSKbG7rqpWOUaJlW-qS

[6]. კვირის პალიტრა. 2022.

(kviris palitra (<https://kvirispalitra.ge/article/38178-qase-thugagrdzelda-2050-tslishvis-saqarthvelos-mosakhleoba-1-170-000-kacith-shemcirdebaq/>

[7]. მიგრაციის საკითხთა სამთავრობო კომისია, (2019) „საქართველოს 2019 წლის მიგრაციისპროფილი“, გვ.72-80. http://migration.commission.ge/files/mp19_web3.pdf?fbclid=IwAR2T4Nu4Hjj7syZ5zZZsBAneTQLBF4EeCBv219FLrMsIaEUGLTkD941YM

[8]. მიგრაციის საკითხთა სამთავრობო კომისია , (2019), „მიგრაციის სახელმძღვანელო”

https://migration.commission.ge/index.php?article_id=313&clang=0

[9]. რატიანი მ. (2015). „მიგრაცია როგორც გლობალური პრობლემა“. <http://mastsavlebeli.ge/?p=1036>

[10]. სეხნიაშვილი მ. (2018) „რემიტანსები-ფულადი გზავნილები“. <http://mastsavlebeli.ge/?p=16561>

[11]. სულაბერიძე ა. მენაბდიშვილი ლ., „გომელაური ნ.,(2018). „მოსახლეობის მიგრაციის აქტუალური პრობლემები საქართველოში“. ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი, დემოგრაფიისა და სოციოლოგიის ინსტიტუტი. გვ.58-61.

https://www.researchgate.net/profile/Avtandil_Sulaberidze2/publication/329416630_Urgent_problems_migration_in_Georgia/links/5ea14f9992851c87d1ad150b/Urgent-problems-of-migration-in-Georgia

[12]. სანჩესი მ. (2017) „მიგრაციის სახეები“.

<https://www.actualidadviajes.com/ka/tipos-de-migracion/>

[13]. საქართველო-ევროკავშირის თანამშრომლობა.(2021), „მიგრაციის სფეროში საკვანძო მოვლენების კრებული“.

https://migration.commission.ge/files/ge-eu_m_coop_web_g.pdf

[14]. საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური

https://www.geostat.ge/ka/modules/categories/322/migratsia?fbclid=IwAR0i6zDIXXpygWqFu0Q_GoJkeM_lEJE6T3ZDw7gveJDbalEl3Tjshl2Pc

[15].ტუხაშვილი მ, ჭელიძე ნ.(2021) „ შრომითი მიგრაცია“.

<https://digitallibrary.tsu.ge/book/2021/july/books/tukhashvili-shromiT-migracia-salekcio-kursi.pdf>

[16]. ჩხუბაძე დ, ჩეჩელაშვილი ს. (2022) „უახლოესი მიგრაციული პროცესები - გამოწვევები და შესაძლებლობები; საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენციის „საქართველოს მდგრადი განვითარება : გლობალური გამოწვევები და პერსპექტივები პოლიტიკურ , ეკონომიკურ და სამართლებრივ ჭრილში“ თეზისები, გრუნი.

<https://www.gruni.edu.ge/uploads/files/University/gamoce>

mebi/%E1%83%A1%E1%83%90%E1%83%94%E1%83%A0%E1%83%97%E1%83%90%E1%83%A8%E1%83%9D%E1%83%A0%E1%83%98%E1%83%A1%E1%83%9D_%E1%83%A1%E1%83%90%E1%83%9%E1%83%94%E1%83%AA%E1%83%9C%E1%83%98%E1%83%94%E1%83%A0%E1%83%9D_%E1%83%99%E1%83%9D%E1%83%9C%E1%83%A4%E1%83%94%E1%83%A0%E1%83%94%E1%83%9C%E1%83%AA%E1%83%98%E1%83%98%E1%83%A1_%E1%83%9B%E1%83%90%E1%83%A1%E1%83%90%E1%83%9A%E1%83%94%E1%83%91%E1%83%98.pdf

[17]. ხაჩიძე სალომე, (2019) „თანამედროვე მიგრაციული პროცესები გლობალიზაციის კონტექსტში“,

<https://openscience.ge/handle/1/872>

[18].<https://sites.google.com/a/iliauni.edu.ge/m-i-g-r-a-t-s-i-a/migratsia-sakartveloshi/shromiti-migratsia>

REFERENCES:

- [1]. Abramishvili A. (2022). „ Money transfers in Georgia”.
<http://geoeconomics.ge/?p=13955>
- [2]. Dushashvili TH. (2015). „Migration - a stimulating or hindering factor of the country?”
<https://forbes.ge/blog/104/migracia,---qveynis-ganviTarebis-mastimulirebeli-Tu-Semaferxebeli faqtori%3F%3Dfbclid=IwAR1FvoEuHKZVmZk7X86BFgPHcDMHyhPuaEo51QGb2J2MxkWyg-ZGXjzM2dWM>
- [3]. goldin I. (2022). Radical Change Vs Incremental Change: Which is better?.
<https://changemanagementinsight.com/radical-change-vs-incremental-change-which-is- better/>
- [4]. Wikipedia, The Free Encyclopedia (2023) “Migration”.
https://ka.wikipedia.org/wiki/%E1%83%9B%E1%83%98%E1%83%92%E1%83%A0%E1%83%90%E1%83%AA%E1%83%98%E1%83%90?fbclid=IwAR2wKfbVw8Me8APTliT_gdKbX8Ehd-

RlvZg4z-E10AhCKqFr7HrbuN6uPw

[5]. Thofchishvili R. (2015) „ Migrations of people”.

https://dspace.nplg.gov.ge/bitstream/1234/355773/1/Xalxta_Migraciebi.pdf?fbclid=IwAR0-uwQNKbpMdW3dTm64pJeDiZhuo-qAAjd373l5IGSKbG7rqpWOUaJIW-qS

[6]. The Kviris Palitra magazine (2022)

(kviris palitra (<https://kvirispalitra.ge/article/38178-qase-thu-gagrdzelda-2050-tslisithvis-saqarthvelos-mosakhleoba-1-170-000-kacith-shemcirdebaq/>

[7]. Government Commission on Migration Issues, (2019) , “2019 Migration Profile of Georgia”, pp. 72-80.

http://migration.commission.ge/files/mp19_web3.pdf?fbclid=IwAR2T4Nu4Hjj7syz5zZZsBAneTQLBF4EeCBv219FLrMsIaEUGLTk-D941YM

[8]. Government Commission on Migration Issues, (2019), “Migration Guide”.

https://migration.commission.ge/index.php?article_id=313&clang=0

[9]. Ratiani M.(2015). “Migration as a global problem”.

<http://mastsavlebeli.ge/?p=1036>

[10]. Sekhniashvili M. (2018). „Remittances-money transfers”.

<http://mastsavlebeli.ge/?p=16561>

[11]. Sulaberidze A. Menabdishvili L., Gomelauri N., (2018). “Current issue of population migration Problems in Georgia”. Ilia State University, Department of Demography and Institute of Sociology. pp. 58-61

https://www.researchgate.net/profile/Avtandil_Sulaberidze2/publication/329416630_Urgent_problems_migration_in_Georgia/links/5ea14f9992851c87d1ad150b/Urgent-problems-of-migration-in-Georgia

[12]. Sanches M. (2017). „Types of migration”.

<https://www.actualidadviajes.com/ka/tipos-de-migracion/>

[13]. Georgia-EU cooperation.(2021), „ Georgia-EU cooperation. (2021), Key events in the field of migration Collection”.

https://migration.commission.ge/files/ge-eu_m_coop_web_g.pdf

[14]. National Statistical Service of Georgia

https://www.geostat.ge/ka/modules/categories/322/migratsia?fbclid=IwAR0i6zDIXXpygWqFu0Q_GoJkeM_lEJE6T3ZDw7gveJeD-balEI3Tjshl2Pc

[15]. Tukhashvili M, Tchelidze N ,(2021) “Labor migration”.

<https://digitallibrary.tsu.ge/book/2021/july/books/tukhashvili-shromiTi-migracia-salekcio-kursi.pdf>

[16]. Chkhubadze D, Chechelashvili S. (2022). „Upcoming Migrational Processes-Challenges and Opportunities, sustainable development of Georgia: global challenges and perspectives in political, economic, and legal terms”, abstract, gruni <https://www.gruni.edu.ge/uploads/files/University/.pdf>

[17]. Khachidze S . (2019) The Modern migrational processes of globalization in context”.

<https://openscience.ge/handle/1/872>

[18]. <https://sites.google.com/a/iliauni.edu.ge/m-i-g-r-a-t-s-i-a/migratsia-sakartveloshi/shromiti-migratsia>

ANALYSIS OF MIGRATIONAL TRENDS IN THE CONTEXT OF FORMATION OF GEORGIAN LABOR MARKET AND ECONOMIC DEVELOPMENT

Darejan Chkhubadze

Doctor of Social Sciences, Associate Professor,
Batumi Shota Rustaveli State University
Email: darejan.chkhubadze@bsu.edu.ge

RESUME

Georgia's participation in global migration processes has increased substantially in recent years. The significance of migration in the socioeconomic, cultural, political, and demographic aspects

of the nation is growing. Effective migration management is one of the prerequisites for assuring the security and long-term stability of the nation. It is also an essential tool for reapprochement with the European Union and contributes to the country's socioeconomic development by maximizing the potential of migration. For this reason, proper planning of migration policy and continuous development of its management effectiveness is one of the Government of Georgia's top priorities, and its study is even more pertinent at the present time.

The purpose of the study is to analyze migrational trends within the context of the formation of Georgian labor market and the growth of the economy, as well as to determine future prospects.

Based on the purpose of the research, the main research objectives and hypotheses can be formulated as follows: 1. Analysis of migrational trends; 2. Characterization of the causes of migration; 3 Assessment of the impact of migration on the formation of the Georgian labor market and the development of the economy.

The methodological foundation of the work is economic science research; Georgian and foreign language scientific articles, papers, and studies are used; and the research material is founded on National Statistics Service data. In the research, qualitative and statistical methodologies are employed. This research focuses primarily on data acquisition, comparison, evaluation, and analysis.

Finally, the results and conclusions of the research can be used in higher education institutions as a guide material, and it will significantly help various institutions in working out the adequate issues of defining and realizing the country's economic development course.

Key words: Modern migrational trends, Migrational challenges, Exporting-importing countries, Migration factors, Migration policy.